

ڈویلپمنٹ دا سامراجی سنکپ:

بادشاہاں دے دیوی حق توں لے کے منڈی دے دیوی حق
تک

ہندوستانی سرکار، امریکہ، برتانیہ، سنسار بینک، وشو وپار
سنستھا آتے غیر سرکاری جتھیندیاں آد، سارے ہی ڈویلپمنٹ
جاں وکاس دا منتر چپدے ہن۔ ایہ وکاس کردا کیہ ہے؟
ایہ وکاس لوکاں دیاں ضرورتاں نوں پوریاں کرن وچ کیہ
مدد کردا ہے؟ ایہ ناگرکاں دے ہکاں آتے داعویاں نوں
کیویں پورے کردا ہے؟ ایہ کجھ بُنیادی سوال ہن جو بھارت
آتے سنسار دے ہور ملکاں دے لوک اس ویلے اُٹھا رہے
ہن، آتے انہاں سوالاں دے جواب سنجیدگی نال دین دی
تہاں سرکاراں، غیر سرکاری جتھیندیاں آتے یوقاینقڈیقپیقہ ورگے
قومانتري ادارے وکاس وکاس دے منتر دا جاپ ہور وی جوش
آتے شردھا نال کر رہے ہن۔

وکاس دے جس نمونے تے چلن دی تجویز ایہ ساریاں
جتھیندیاں آتے ادارے پیش کر رہے ہن ایہ نمونہ یورپ
وچ اوس ویلے پیدا ہویا جد سرمائے داری جماعت نے بادشاہت
آتے چرچ آتے جت حاصل کر لئی۔ اس جت دی بدولت

اگے آئی حاکم جماعت نے بادشاہاں دے دیوی حق دا
بھوگ پا دتا تے اس دی تہاں بازار دے دیوی حق دا
جھنڈا گڈ دتا۔ داعوے ایہ کیتے گئے کہ بازار دے دیوی
حق دے ساہمنے باقی سارے حق مہتوبین ہن اتے بازار دا
دیوی حق سبہ توں اُپر ہے جو اپنے گجھے ہتھ دی مار
نال امن، خوش حالی تے سوہنی سرکار دیویگا تے باقی لوکاں
دے ہکاں دی وی زامنی ایہی چیز ہے۔

منڈی دے حق دی پوجا نال ہندوستان دے لوکاں دا دو
صدیاں دا تجربہ اتے پور بہت سارے ملکاں دے لوکاں دا
اس توں وی بہوتے چراں دا تجربہ دسدا ہے کہ منڈی
دے دیوی حق اتے ایہدا گجھا ہتھ لوکاں دے ہکاں دی
کوئی راکھی جاں پرواہ نہیں کردا تے نہ ہی لوکاں دیاں
لوڑاں نوں پورا کر سکیا ہے۔ پور گل ایہ ہے کہ ایہ
گجھا ہتھ گجھا بالکل ہی نہیں۔ بازار جاں منڈی دا ایہ
بے رحم ہتھ منڈی سازاں اتے منڈی دے مالک وڈیاں دھناڈھاں
دا ہتھ ہے جو سارے سماج دے خلاف اس ہتھ نوں ورتدے ہن
تے شریام ورتدے ہن اتے دعوہ کردے ہن کہ جے سارے
سماج دے قدرتی وسیلے انہاں دے حوالے کر دتے جاں تاں
باقی لوکاں دے منہ وچ وی بُرکی ضرور پویگی۔

گُجھ ایہو جہے وی ہن جو اس گل نال پوری تران سہمت
 نہیں تے دلیل دندے ہن کہ اک رلوویں ملوویں ارتھ
 ووستھا زیادہ ٹھیک رہیگی جتھے سٹیٹ آتے بازار رل کے
 لوکاں دے سِراں تے بیٹھن آتے لوکاں دے جیون نوں چلاؤن۔
 پر اوہ لوکاں نوں ایہ گل دسّی بھل جاندے ہن کہ سٹیٹ
 وی اجاریدار دھناڈھاں آتے وّتی اداریاں دے ہتّاں آتے
 اشاریاں مطابق ہی کم کردی ہے۔ منڈی دے ڈیوی حق دا
 ہی ایہ اک پور روپ ہے۔

سوال ایہ ہے کہ منڈی دے اس ڈیوی حق نوں آتے لٹ
 نوں لوک کاہدے لئی سویکار کرن؟ لوکاں نوں بازار دے اس
 ڈیوی حق نوں سویکار کرن دی کوئی لوڑ نہیں جہنوں ہندوستان
 دی سٹیٹ، سامراج، سنسار بینک، یوقاینقڈیقپیقا تے غیر سرکاری
 جتھیندیاں لوکاں سر مڑھ رہیاں ہن۔ ایہدے اُلٹ لوکاں
 نوں آپ اس دا متبادل لبھن آتے وکست کرن دی لوڑ
 ہے۔

منڈی دے ڈیوی حق آتے لٹ دا بدل کیہ ہے؟

ہندوستان دا سماجک تے آرتھک سیدھانت سانوں دسدا ہے کہ
 سماج وچلی ساری دولت انساناں ولوں قُدرت دے وسیلیاں نوں

ورت کے پیدا ہندی ہے آتے سماج لوکاں دے سارے سموہاں
 آتے ویکتی دے مشرن دا نام ہے۔ ویکتی دا دھرم ایہ
 یقینی بناؤنا ہے کہ سماج ویکتی دیاں ضرورتاں دا خیال
 رکھے آتے سماج دا دھرم ایہ یقینی بناؤنا ہے کہ ویکتی
 آپنیاں لوڑاں دی پورتی دے کم وچ حصہ لوے۔ اس تراں
 ساریاں دا سکھ تے راکھی یقینی بنیگی تے سماج دے
 سارے میمبراں دے حق، داعوے پورے ہوئے تے سرو جناہ بہونتو
 سکھیناہ بہاو سربت دے بھلے لئی ساڈے لوکاں تانگہ پوری ہوویگی۔

سو، اس دی بجائے کہ سماج آتے ویکتی اپنی تقدیر بازار
 آتے سٹیٹ دیاں اتھیاں طاقتاں دے حوالے کر دین، سماج
 وچ اُتپادن آتے اُتپادن دی ونڈ نوں اس طریقے نال
 ترتیببند کیتا جاوے کہ کسی علاقے دے قدرتی سادھنا تے
 لوکاں دی محنت نال پیدا کیتی گئی دولت آتے دولت نوں
 تقسیم کرن دے ہر فیصلے آتے اوتھوں دے لوکاں دا کنٹرول
 ہووے۔

مثال دے طور تے، کسی شہر جاں علاقے دے لوکاں دا
 اوتھے دیاں فیکٹریاں، ملاں آتے پیداوار آتے پورا کنٹرول
 ہووے آتے لوک فیصلے کرن کہ کیہ پیدا کرنا ہے، کنا
 پیدا کرنا ہے، قیمت کیہ رکھنی ہے، پیداوار نوں کتھے وچنا

جان وٹاندرا کرنا ہے۔ سٹیٹ دیاں ایجنسیاں دا کم ہووے پیداوار
کرن، ونڈن آتے چیزاں دے تبادلے وچ لوکاں نوں ساری سہولت
دیئی تے پیداوار دا منتو لوکاں دی ودھ رہی پدارتھک
تے سبھیاچارک ضرورت دی پورتی کرنا۔ شہر وچ جو گجھ وی
پیدا کیتا جا رہیا ہے اس دا تبادلا دوجے علاقیاں دیاں
پیدا کیتیاں وستاں تے سیواواں نال کیتا جا سکدا ہے۔
ایہ ساری چیز نوں کرن دے راہ لبھے جا سکدے ہن، تے
ایہ کوئی وڈی گنجھلداری گل نہیں۔

جد اُتپادن کرن دی ساری ودھی سماجک شکل اختیار کر چکی
ہے تاں فیر پیداوار نوں بازار دے گجھے ہتھاں دے حوالے
کاہدے لئی کیتی جاوے؟ کیتی ہوئی پیداوار دا کنٹرول سماجک کیوں
نہ ہووے؟ قدرتی آتے سماجک وگیان دا ہن تگ دا سارا
تجربہ آتے وکاس اشارہ کردا ہے کہ انسانی جیو کول ایہ
سمجھن دی سمرتھا ہے کہ کہڑی چیز دی گھاٹ ہے تے ایہ
گھاٹ کیویں پوری کرنی ہے۔ منڈی دے دیوی حق دی منگ ایہ
ہے کہ انسانی جیو اپنی ایس انسانی سمرتھا نوں بھل جاوے
آتے سارا گجھ منڈی دے دیوی حق آتے گجھ دھناڈھاں
تے شکتی شالی اجاریداریاں دے رحم کرم تے چھڈ دیوے۔

منگھی جیو منڈی دے ڈیوی حق جاں سٹیٹ دے اس آدیش
 نوں نہیں من سکدے۔ آپنی تقدیر اوہ بازار آتے سٹیٹ دے
 حوالے نہیں کر سکدے جو بازار سازاں دے کنٹرول ہیٹھ ہے۔ سماج
 آپس وچ آپنیاں وستاں آتے سیواواں دا وٹاندرا منڈی دے
 اس ڈیوی حق دے آدیشاں دی پالنا کیتے بغیر وی کر سکدے
 ہن جہنوں ویکتی دے جاں سماج دے سموہک ہتاں دی زرا
 وی پرواہ نہیں۔

منڈی دے ڈیوی حق دی آگیا دا پالن کیتے بغیر وی سموہ
 آتے ویکتی وستاں تے سیواواں دی ادلا بدلی کرن دے ڈھنگ
 طریقے لبھ سکدے ہن۔ ایہدے نال نال وستاں دی ادلا بدلی
 دے اک وسیلے دے طور تے بازار وی رہ سکدے ہن پر
 پیداوار بے-ہیل-ہجت بازار دے حوالے نہیں کیتی جی سکدی۔ مثال
 دے طور تے برتانوی سامراج ولوں ہندوستان نوں متیہت
 کر لین مگروں اوناں نے کساناں نوں مجبور کیتا کہ نیل
 ورگیاں نقد پیسہ دین والیاں فصلاں ہی بیجن جو وشو دے
 بازار وچ وچیاں جا سکن، کساناں نوں عام لوکاں دی لوڑ
 جوگا اناج بیجن دی آگیا نہیں سی تے نتیجہ ایہ ہویا
 کہ وڈے وڈے کال پئے تے کروڑاں لوک بھکھ نال مارے
 گئے۔ ہن فیر ایہو نقشہ ابھر رہیا ہے ہندوستان وچ جتھے
 زمین دے وڈے رقبے نوں بازار دی انھی لوڑ انوسار کاشت

کیتا جا رہیا ہے تے سٹیٹ دے سارے ادارے جوہیں کہ
کھیتی باڑی، پھانئیس، تعلیم آد دے منترا لے کساناں نوں منڈی
لئی نقد پیسہ دین والیاں فصلاں بیجن لئی ہلاشیری دے کے کساناں
دی بربادی نوں سڈا دے رے ہن۔ دوسرے پاسے گداماں
وچ کروڑاں ٹن اناج پیا ہون دے باوجود وی تقسیم دے
سہی ڈھنگ دی انہوند کر کے بھگھ آتے بھگھمری پھیل رہی
ہے۔

منڈی دے دیوی حق دی بیٹگی دلیل دے اُلٹ جا کے لوکاں
نوں ایہدا مُتبادل لبھن دی لوڑ ہے۔ جو مُتبادل موجود ہن
اوناں آتے لازمی طور چرچا کرنی چاہیدی ہے۔ دُنیا دے لوکاں
دے تجربے توں سیکھناں چاہیدا ہے۔ سوویت یونین، چین، اُتری
کوریا، امریکہ، یورپ آتے ہورنا مُلکاں دے ہن تگ دے
تجربے نوں گھوکھنا چاہیدا ہے۔ پر سبھ توں پہلاں اپنے حالات
آتے اپنی سوچ سمگری نوں گھوکھ کے بندے تے کدھنے چاہیدے
ہن تے بازار دے دیوی حق دا بدل لبھن لئی ورتنے چاہیدے
ہن کیونکہ منڈی دی پوجا دا سدھانت ہن تگ لوکاں لئی
تباہی آتے بربادی دے بغیر ہور گجھ نہیں لیا سکیا۔ ایہ
کہن دی لوڑ نہیں کہ اس معاملے وچ لوک سٹیٹ دے آدیش
نوں وی سویکار نہیں کر سکدے۔ اوناں نوں سارے فیصلے اپنے
ہتھ لینے پینے ہن آتے اپنا کنٹرول ستھاپت کرن لئی جگت

جگاڑ بناؤ نئے پینے ہن۔ بازار، سرکار آتے سٹیٹ لوکاں
دے متیہت ہوئے چاہیدے ہن لوکاں توں آتے نہیں جتھے
لوک سٹیٹ آتے منڈی دے غلام ہون۔ منڈی دی پوجا دا
دو سو سالن دا تجربہ دسدا ہے کہ منڈی دے دیوی حق
دا خاتمہ کر کے ہی لوک سکھ دا ساہ لے سکدے ہن تے
محفوظ ہو سکدے ہن۔ ہکاں دی لڑائی جتن لئی ہن ایہ
اک تاریخی لوڑ ہے۔